

Bruxelles, 26. lipnja 2023.
(OR. en)

11057/23

COAFR 220
CFSP/PESC 924
CSDP/PSDC 514
DEVGEN 129
COHAFA 73
COHOM 148

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Predmet:	Zaključci Vijeća o Somaliji

Za delegacije se u Prilogu nalaze Zaključci Vijeća o Somaliji koje je Vijeće odobrilo na svojem 3961. sastanku održanom 26. lipnja 2023.

Somalija

Zaključci Vijeća

1. Europska unija (EU) i njezine države članice pozdravljaju znatan napredak postignut u Somaliji otkad je predsjednik Hassan Sheikh Mohamud preuzeo dužnost u svibnju 2022. EU pohvaljuje saveznu vladu Somalije za njezine napore u izgradnji stabilne i mirne Somalije kako bi se osigurala provedba sigurnosne tranzicije u skladu s mandatom RVSUN-a 2628 Vijeća sigurnosti UN-a i RVSUN-a 2670, kao i za njezin ambiciozni program reformi, uključujući predanost sveobuhvatnom pomirenju i makroekonomskim reformama. EU nadalje pohvaljuje predanost savezne vlade Somalije Povelji Ujedinjenih naroda i međunarodnom poretku utemeljenom na pravilima.
2. EU iznimno cijeni dugogodišnje partnerstvo sa Somalijom i pojačani politički dijalog sa saveznom vladom Somalije, čiji je ishod bilo odobravanje dokumenta „Zajednički operativni plan EU-a i Somalije – obnovljena usmjerena suradnja” („Plan”). Planom se nastoji povećati učinkovitost i djelotvornost strateške suradnje između EU-a i Somalije, usmjeravajući se na utvrđene ključne etape povezane s prioritetnim područjima koja proizlaze iz plana reformi savezne vlade Somalije u pogledu uključive politike i demokratizacije, ljudskih prava, sigurnosti i stabilizacije, kao i društveno-gospodarskog rasta. Partnerstvo i suradnja Somalije i EU-a temelje se na zajedničkim vrijednostima i načelima, uzajamnoj odgovornosti i koristi, transparentnosti i polaganju računa, kao i na odlučnom preuzimanju odgovornosti i ispunjavanju obveza od strane Somalije, što će biti ključno ne samo za jačanje napretka u reformama nego i za usmjeravanje potpore EU-a. EU sa zanimanjem iščekuje zajedničku provedbu tog plana.

3. EU je glavni dugoročni partner Somalije sa znatnim doprinosima u iznosu većem od 4,3 milijarde EUR¹ od 2009., uključujući 2,5 milijarde EUR mobiliziranih u okviru Instrumenta mirovne pomoći za Afriku i Europskog instrumenta mirovne pomoći za Afričku uniju (AU) i, u novije vrijeme, za somalsku nacionalnu vojsku. Ta se potpora temeljila i ostat će utemeljena na integriranom pristupu EU-a podupiranju mira, stabilnosti i razvoja te odgovaranju na humanitarne potrebe. EU potiče Somaliju da nastavi postizati napredak u provedbi prioritetnih područja Plana te se obvezuje da će dodatno podupirati te napore.
4. EU pozdravlja predanost Somalije političkim reformama povezanim s izgradnjom države, pomirenjem i demokratskim izborima na svim razinama. Pohvaljuje napredak koji je savezna vlada Somalije postigla zajedno sa saveznom državama članicama u Nacionalnom savjetodavnom vijeću. Iako uvažava dosadašnji napredak, EU ističe važnost finalizacije ustava nužnom kodifikacijom sporazuma postignutih u Nacionalnom savjetodavnom vijeću, uključujući one o demokratizaciji i načelu jednake zastupljenosti, osnivanju ustavnog suda i uspostavi neovisnog nacionalnog povjerenstva za ljudska prava. Iako pohvaljuje aktivan angažman predsjednika Hassana Sheikhah Mohamuda u obraćanju predsjednicima saveznih država članica, EU potiče kontinuirani dijalog između savezne vlade Somalije i saveznih država članica te konstruktivan doprinos saveznih država članica procesu izgradnje države. EU također naglašava važnost uključivih i transparentnih procesa izgradnje mira i razvoja na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Pozdravlja predanost savezne vlade Somalije osiguravanju potpunog, ravnopravnog i smislenog sudjelovanja žena, mladih, manjinskih klanova i pripadnika drugih marginaliziranih skupina.

¹ Ta brojka ne uključuje bilateralne obveze država članica.

5. Budući da se nastavlja napredak u političkoj, sigurnosnoj i društveno-gospodarskoj sferi, EU ističe da je važno da Somalija dodatno unaprijedi dobro upravljanje, vladavinu prava, borbu protiv korupcije i nekažnjavanja, rodnu ravnopravnost te promicanje i zaštitu ljudskih prava, uključujući političke slobode, kao što je sloboda izražavanja. Sve su to ključni temelji uključivog razvoja i održivog mira. U tom pogledu EU pozdravlja obveze koje je savezna vlada Somalije preuzeo u pogledu ispunjavanja svojih obveza i potiče ostvarivanje napretka u pogledu relevantnog zakonodavstva, kao što su zakoni o sakaćenju ženskih spolnih organa i kaznenim djelima protiv spolne slobode, u skladu s međunarodnim pravom o ljudskim pravima. EU je spreman poduprijeti daljnji napredak u tim pitanjima.
6. EU ponovno ističe svoju predanost i potporu saveznoj vladi Somalije i narodu Somalije u njihovoj borbi protiv al-Shabaaba. Odaje počast golemim žrtvama somalskih muškaraca i žena, kao i službi i žrtvi misije AMISOM/ATMIS i zemalja koje doprinose postrojbama u kampanji protiv al-Shabaaba tijekom uzastopnih misija pod vodstvom AU-a. EU prima na znanje i potiče zamah u trima ofenzivama (vojnoj, financijskoj, ideološkoj). EU poziva AU/ATMIS i Somaliju da ojačaju svoju suradnju u potpori sigurnosnoj tranziciji Somalije, među ostalim za tekuće operacije protiv al-Shabaaba pod vodstvom Somalije. U tom pogledu EU pozdravlja ulogu država na prvoj liniji i potporu zemalja koje doprinose postrojbama. EU podsjeća da prilikom provedbe vojnih operacija svi akteri moraju poštovati međunarodno humanitarno pravo i temeljna načela predostrožnosti i razlikovanja kako bi se osigurala zaštita civilnog stanovništva te da moraju olakšati siguran i neometan pristup pomoći onima kojima je potrebna, bez obzira na to gdje se nalaze.

7. EU naglašava važnost stabilizacije oslobođenih područja i pozdravlja činjenicu da je savezna vlada Somalije razvila nacionalnu strategiju stabilizacije u okviru pristupa koji se temelji na svim dijelovima vlade. Kako bi se podržao održivi mir i stabilnost u nedavno oslobođenim područjima, ključno je pristupiti rješavanju temeljnih uzroka nestabilnosti, integrirati aktivnosti izgradnje mira i pomirenja te za somalski narod osigurati zaštitu, pravdu i osnovne usluge, kao što su zdravstvo i obrazovanje. EU također naglašava važnost rješavanja pitanja veza između klimatskih promjena i sigurnosti u okviru napora za stabilizaciju. EU je spreman popratiti napore savezne vlade Somalije i saveznih država članica.
8. EU pozdravlja korake poduzete u uspostavi nacionalne sigurnosne strukture koja doprinosi odgovornijem, integriranijem i djelotvornijem sigurnosnom sektoru. EU poziva na njezinu uspostavu pod somalskim vodstvom i u skladu sa somalskom vizijom s ciljem izgradnje sposobnih, djelotvornih i učinkovitih somalskih sigurnosnih snaga sa snažnom zapovjednom i nadzornom strukturom, civilnim nadzorom, odgovornošću i upravljačkim strukturama. EU podsjeća na zajednički dogovoreni cilj koji se sastoji od toga da Somalija preuzme odgovornost za vlastitu sigurnost na temelju čvrstog pravnog i ustavnog okvira. EU prepoznaje predanost savezne vlade Somalije stvaranju dodatnih snaga i povećanju njihovih kapaciteta te potiče daljnje napore kako bi se osigurala neometana sigurnosna tranzicija.
9. EU je predan praćenju sigurnosne tranzicije u Somaliji i ističe svoju odluku o postupnom povećanju potpore somalskoj nacionalnoj vojsci u razdoblju 2023. – 2024. Također će dodatno prilagoditi instrumente EU-a povezane sa sigurnošću, uključujući misije ZSOP-a (EUCAP, EUTM) i operaciju ATALANTA, kako bi se pružila potpora somalskoj sigurnosnoj strukturi i sveobuhvatnoj provedbi Plana, što obuhvaća i mobilizaciju dodatnih sredstava za potporu naporima u borbi protiv financiranja terorizma i ispunjavanje potreba povezanih s okupljanjem snaga. Pritom će EU procijeniti potrebe na terenu i potrebe savezne vlade Somalije.

10. Nadalje, osim trenutačnih operacija, EU naglašava da je iznimno važno da Somalija ostane usredotočena na uspostavu svoje sigurnosne strukture i preuzme potpunu odgovornost za tranziciju, uključujući osiguravanje sveobuhvatne koordinacije među ključnim sigurnosnim partnerima. EU podsjeća na potrebu da svi partneri osiguraju odgovoran prijelaz s ATMIS-a na somalske sigurnosne snage, u skladu s izlaznom strategijom za ATMIS i rokovima utvrđenima RVSUN-om 2628 (2022)². EU također podsjeća na mjerila koja je zajednički utvrdio kvartet (savezna vlada Somalije, UN, AU i EU) te potiče održavanje redovitih sastanaka kvarteta.
11. EU ističe važnost regionalne pomorske sigurnosti na Rogu Afrike, posebno duž obale Somalije, s obzirom na njezin strateški položaj i morske trgovinske rute u blizini. EU podsjeća na svoju predanost produbljivanju sigurnosne suradnje sa Somalijom u području pomorstva, među ostalim putem misije EUCAP i operacije ATALANTA, uz istodobno ulaganje napora zajedno sa saveznom vladom Somalije kako bi se poboljšali uvjeti za izvršavanje cjelokupnog mandata operacije EU-a.
12. EU prima na znanje korake koje je Somalija poduzela kako bi dosegla završnu točku procesa za visokozadužene siromašne zemlje. Dosezanje završne točke procesa za visokozadužene siromašne zemlje bit će važna prekretnica, baš kao što će poboljšanje mobilizacije domaćih resursa biti bitno za podupiranje opsežnijih napora za izgradnju države, među ostalim u nedavno oslobođenim područjima. EU pozdravlja napore somalske vlade da poboljša upravljanje javnim financijama, potiče meritokraciju i osigura preuzimanje odgovornosti. EU potiče i podupire Somaliju u nastavku provedbe reformi politika usmjerenih na jačanje sustava upravljanja javnim financijama, borbu protiv korupcije i ostvarivanje prihoda kako bi se financiralo pružanje osnovnih usluga, uključujući sigurnost i stabilizaciju. EU potiče Somaliju da ostvari napredak u pristupanju Svjetskoj trgovinskoj organizaciji.

² Uključujući za potpuno povlačenje ATMIS-a do kraja prosinca 2024.

13. EU pozdravlja želju somalske vlade da produbi poslovne veze između Somalije i EU-a promicanjem trgovine i ulaganja, među ostalim operacionalizacijom platforme EU-a i Somalije za ulaganja, trgovinu i poslovanje. EU također pozitivno ocjenjuje spremnost savezne vlade Somalije da diversificira gospodarstvo i cijeni pristup plavom gospodarstvu u Somaliji te je spreman na sudjelovanje u ribarstvu i obalnim zajednicama.
14. EU je iznimno zabrinut zbog produbljivanja humanitarne krize³ u zemlji, uzrokovane dugim razdobljem suše, dugotrajnim sukobima i povezanim raseljavanjem. EU ponovno potvrđuje svoju predanost nastavku pružanja humanitarne pomoći na temelju potreba i u skladu s pristupom povezanosti humanitarne pomoći, razvoja i mira, zalažući se za načelno humanitarno djelovanje i pristup. Uvažavajući napore koji su u tijeku⁴, EU nadalje poziva međunarodnu zajednicu da poveća humanitarnu potporu kako bi se spriječio daljnji gubitak života. EU istodobno poziva saveznu vladu Somalije i savezne države članice da osiguraju pristup humanitarnoj pomoći i olakšaju neutralno i nepristrano pružanje pomoći, u skladu s relevantnim međunarodnim pravnim okvirima. U kontekstu teških i opetovanih katastrofa povezanih s klimom EU ističe svoju potporu provedbi somalskog nacionalnog plana prilagodbe klimatskim promjenama, kao i održivom upravljanju vodnim resursima.

³ Iako je u lipnju 2023. izbjegnuta glad, potrebe su i dalje velike, a više od 8,25 milijuna stanovnika Somalije treba humanitarnu pomoć, uključujući oko 1,8 milijuna akutno pothranjene djece.

⁴ Među ostalim, sastanak donatora na visokoj razini za potporu humanitarnom odgovoru na Rogu Afrike organiziran u New Yorku u svibnju 2023. omogućio je mobilizaciju 2,4 milijarde USD za Somaliju, Etiopiju i Keniju.

15. U okviru Strategije EU-a za Rog Afrike donesene u svibnju 2021. zajednička provedba Plana i održavanje pozitivne dinamike sada je u središtu ojačanog i usmjerenog partnerstva EU-a sa Somalijom. EU će putem integriranog pristupa nastaviti s mobilizacijom svih svojih instrumenata za potporu Somaliji. U kontekstu preispitivanja u sredini programskog razdoblja Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju – Globalna Europa, EU je spreman izdvojiti dodatna sredstva za višegodišnji okvirni program (2021. – 2027.). Nadalje, EU će nastaviti s mobilizacijom strategije Global Gateway, humanitarne pomoći, kao i Europskog instrumenta mirovne pomoći te misija i operacija ZSOP-a. Redoviti politički dijalozi, uključujući dijaloge na visokoj razini i sektorske dijaloge sa Somalijom, bit će ključni za daljnju raspravu o prioritetima, suradnji i provedbi u duhu partnerstva.
16. Izazovi s kojima se trenutačno suočavaju Rog Afrike i Somalija mogu se prevladati samo zajedničkim i blisko koordiniranim djelovanjem. Opća stabilnost, suverenitet i teritorijalna cjelovitost Somalije, kao i njezin miran razvoj, ključni su za tu zemlju, regiju i EU. EU poziva na pojačanu međunarodnu suradnju, partnerstva i koordinaciju u okviru somalske inicijative i pod njezinim vodstvom kako bi se podržao razvoj sigurne i stabilne Somalije. Regionalna suradnja i potpora susjednih zemalja Somalije ključne su za stabilnost u regiji. EU potiče Somaliju da nastavi promicati svoj aktivni angažman na regionalnoj i međunarodnoj razini, među ostalim s AU-om, Međuvladinim tijelom za razvoj, Istočnoafričkom zajednicom i Inicijativom za Rog Afrike. U skladu sa svojom strategijom za Rog Afrike EU je i dalje predan podupiranju regionalne integracije. EU će, među ostalim putem angažmana posebnog predstavnika EU-a za Rog Afrike, ostati u bliskom kontaktu sa zemljama u regiji te regionalnim i međunarodnim partnerima sličnih stavova kako bi se osigurao zajednički pristup za potporu trajnom miru u Somaliji i njezinoj stabilnosti.
-